ПРАВО НА ОТГОВОР

С промените в наредбата за сечите през 2015 г. се преустановява разширяването на средностъбленото стопанство в България и ограничава издънковото възобновяване в дъбовите и буковите гори. Дали това е правилния подход в условията на неблагоприятните климатични промени, следствие на замърсяването на атмосферата и парниковия ефект, и по други причини, ще проследим в следващите редове.

Като автор на метода за средностъблено превръщане на част от дъбовите издънкови гори във високостъблени ще си позволя да коментирам съображенията на централното горско ведомство по този въпрос.

Въвеждането на средностъблено стопанство във Франция още от XIII-XIV век, а по-късно и в други европейски страни, не е само по чисто лесовъдски съображения, а преди всичко продиктувано от острата нужда на дребна енергийна дървесина за металургичната промишленост. Едва ли някой е мислил за постепенно изтощаване на издънковата компонента.

В България методът за превръщане по този начин не е копие на западноевропейския, защото надстойните дървета са издънкови а не семенни, и също е свързан с нуждата от технологична и енергийна дървесина, която впрочем и днес е в основата на горскостопанското производство, макар че се стремим към качествена едра дървесина.

Никъде в моите публикации не съм казвал, че короните на семенниците ще се развиват както на свободно растящите дървета, а се препоръчва подбор на качествени благунови и горунови стъбла с добре развита корона. Изследванията на Брощилов и Брощилова върху физиологията на стандартите показват възстановяване на короните на потиснати до известна степен избрани дървета и са по същество в подкрепа на метода. След 50-60 годишна възраст в правилно подбрани насаждения те осеменихa нормално площта – подотдел 497-м на ДГС – Айтос, 51 000 бр/ха, и подотдел 344-б на същото стопанство 22700 бр/ха.

Също такава измислица е да съм писал или казвал, че за 90-120 г. туфите на издънките ще се изтощят. Ранното и често семеносене на цера създава условия за подмладяване на кореновата система и удължаване на срока за остаряване и загуба на издънкопродуктивност. С извеждането на осветленията и прочистките на младата компонента в насажденията произходът и съставът ще се регулират.

Ако следваме хронологията на мотивите за по-нататъшно изключване от разширяване на средностъбленото стопанство, трябва да кажем, че авторът няма разпоредителни функции да задължи горските стопанства да извършват осветлението на семенния подраст и намаляване броя на издънките в туфите. Впрочем в посочените по-горе насаждения това е направено, но трябва да си ходил на терена, за да го видиш. Тук задачата е на изпълнителите и контролните органи, но не е грешка на метода, за да се сочи като мотив.

Дали могат да се намерят 100-150 бр. подходящи дървета за семенници на хектар от 2500-3000 броя в тази възраст и бонитет, смятам че не трябва да се спори. Ясно е, че

могат. В практиката винаги са оставяни по-голям брой дървета, а не по-малък. Изпадналите в стрес дървета-семенници плодоносят по-често и по-обилно, а не обратно, както е известно от лесовъдската теория и практика.

Общата продуктивност и добивите се увеличават поради подмладяването на издънките и това личи от примерите. 25 години след първата сеч са добити от двете влизания 128 м³/ха стояща маса от първото насаждение и 136 м³/ха от второто. Могат ли да се реализират такива добиви при отгледни сечи от високостъблени насаждения в тази възраст? Не могат! При това насажденията са превърнати по състав във високостъблени и представляват разновъзрастни, жизнени и устойчиви екосистеми със съхранен генетичен фонд и биоразнообразие.

Да кажеш, че намаляването на продуктивността на издънковите гори за превръщане, не е резултат от тяхното тревожно остаряване, разпадане и съхнене, е трудно за приемане. Да! Тук влияе и прехвърлянето в този вид гори на част от бившите гори за реконструкция, но то е незначително като се има предвид, че засяга само две от двадесетте години по отчетите на горския фонд за 1990-2010 година.

Наистина ли не ви тревожи загубата на повече от 1млн. куб.м. прираст за този период? Като не се разнообразяват формите на превръщане, той ще се забави още повече и ще повлече надолу общия прираст на горите.

Алтернатива на краткосрочната постепенната сеч в дъбовите насаждения на подходящи месторастения, и не само на нея, а на всички постепенни възобновителни сечи, е неравномерната котловинно-изборна сеч, (все още в етап на експериментиране от 12 години), безсрочна, дребноплощна, единствено имитираща естествените природни нарушения. Средностъбленатa сеч в нископланинските и равнинни дъбови гори за превръщане няма алтернатива защото:

- води до подмладяване и дългосрочно превръщане на част от издънковите гори във високостъблени, с промеждутъчно ползване на всеки 25-30 години;
- увеличава общия добив от средностъбленитe насаждения;
- осигурява по-често енергийна дървесина в гъсто населените нископланински и равнини райони;
- забавя падането на прираста в издънковите гори за превръщане;
- довежда по най-късия път до създаване на хетерогенни и многофункционални, устойчиви екосистеми.

Според Раев И. и др., 2011 г. територията на издънковите дъбови гори в България е твърде уязвима от неблагоприятните климатични промени. Ако не се вземат мерки за адаптирането им и смекчаване на щетите , реалистичният и песимистичен сценарии за 2080 г. е твърде мрачен. Една от мерките, според нас, е утвърждаване на смесеното издънково-семенно възобновяване. Само издънките са в състояние да се преборят с неблагоприятната сукцесия и настъпление на келявия гъбър и мъждряна в тях.

Във връзка с окончателната позиция на ИАГ – София, изразяваме следното становище:

- Да се говори за утвърждаване на видовете сечи след преминаване на пълния им възобновителен цикъл е просто неуместно. Никоя от прилаганите сечи не е приета по този ред. За една гора един живот не стига. Няма нито едно възражение по

принципите на средностъблената сеч. Истината е друга и всички увъртания са безпочвени. Възникнаха спекулации с приложението на сечта и понеже контролните органи не могат да се справят с това явление по административен път решихте да ограничите сечта. Няма я сечта, няма го и проблема.

- Заставате срещу резолюцията на националното лесовъдско съвещание по средностъбленото стопанство, проведено през м. октомври 2014 г., където присъстваха и ваши представители на най-високо ниво и бяхте съорганизатор на мероприятието. Там беше мястото за възражения по същество, ако има такива.
- Услужливата наука, в лицето на Опитната станция по дъбовите гори – Бургас, следваше открито и честно да заяви своята позиция на съвещанието, където беше поканена, но не пожела да присъства. Впрочем „научните“ ù доводи са несъстоятелни и повърхностни.
- С решението си заставате против интересите на дребните частни горовладелци и на общините. Задължение на Изпълнителната агенция по горите е да им помага, а не да им пречи да реализират по-често ползване. Известно е, че дребните горовладелци, които са над 1 милион., притежават основно по 2-3 дка гори пръснати в горските територии. Ползването на малкото по площ гори в подходяща възраст няма да доведе до нежелани промени в ландшафта и да влоши защитната и хидрологична роля на горските комплекси като цяло.

В Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013 – 2020 г. изрично е записано, че трябва да развиваме иновативен горски сектор с повече приложна наука. Тя не се прави под натиска на общественото мнение.

Д-р инж. Иван Костов